

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu z urzędu w dniu 5 listopada 2019 r.,

na posiedzeniu bez udziału stron

sprawy E. W. skazanego z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i innych,

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 lutego 2019 r., w sprawie o sygn. akt

VIII Ka (...), zmieniającego częściowo wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 23 maja 2018 r., w sprawie o sygn. akt VIII K (...),

na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 531 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

pozostawić bez rozpoznania kasację obrońcy skazanego.

UZASADNIENIE

E.W. został oskarżony o to, że:

1/ w dniu 15 czerwca 2004 r. w S. przy ulicy Ś., w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, złożył wniosek o przyznanie płatności, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące zobowiązania się do prowadzenia działalności gospodarczej na powierzchni nie mniejszej od tej, za którą otrzymał płatność w pierwszym roku z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania przez okres 5 lat od dnia otrzymania tej płatności, czym wprowadził w błąd ARiMR w Ł. co do zamiaru wywiązania się ze

złożonego zobowiązania, w wyniku czego doprowadził pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem otrzymując kwotę 9.457,20 złotych – to jest, oskarżono go o czyn z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.;

2/ w dniu 12 kwietnia 2011 r. w S. przy ulicy Ś., w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania dopłat, złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące własności i użytkowania działki rolnej o numerze: [...]1 położonej w obrębie wsi Z. gm. N., wprowadzając tym w błąd ARiMR w Ł., czym usiłował wyłudzić kwotę 16.396,80 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że ARiMR w Ł. posiadał informacje dotyczące faktycznego posiadacza i użytkownika tej działki, któremu przyznał płatności - to jest, oskarżono go o czyn z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.;

3/ w dniu 11 maja 2012 r. w S. przy ulicy Ś., w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania dopłat, złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące własności i użytkowania działki rolnej o numerze: [...]1 położonej w obrębie wsi Z. gm. N., wprowadzając tym w błąd ARiMR w Ł., czym usiłował wyłudzić kwotę 20.313,81 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że ARiMR w Ł. posiadał informacje dotyczące faktycznego posiadacza i użytkownika tej działki, któremu przyznał płatności - to jest, oskarżono go o czyn z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.;

4/ w dniu 25 marca 2015 r. w S. przy ulicy Ś., w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania dopłat, złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, w którym

zawarł nieprawdziwe dane dotyczące własności i użytkowania działki rolnej o numerze: [...]1 położonej w obrębie wsi Z. gm. N., wprowadzając tym w błąd ARiMR w Ł., czym usiłował wyłudzić kwotę 20.602,91 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że ARiMR w Ł. posiadał informacje dotyczące faktycznego posiadacza i użytkownika tej działki, któremu przyznał płatności - to jest, oskarżono go o czyn z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.;

5/ w dniu 15 marca 2016 r. w S. przy ulicy Ś., w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania dopłat, złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące własności i użytkowania działki rolnej o numerze: [...]1 położonej w obrębie wsi Z. gm. N., wprowadzając tym w błąd ARiMR w Ł., czym usiłował wyłudzić kwotę 22 559,36 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że ARiMR w Ł. posiadał informacje dotyczące faktycznego posiadacza i użytkownika tej działki, któremu przyznał płatności - to jest, oskarżono go o czyn z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 23 maja 2018 r., w sprawie o sygn. akt VIII K (...), orzekł w następujący sposób:

1/ oskarżonego E.W. uznał za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów - i za czyn opisany w punkcie I aktu oskarżenia na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; za czyny opisane w punktach II, III, IV i V, na podstawie art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

2/ na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną w wymiarze 8 miesięcy pozbawienia wolności i na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. jej wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 2 lata, przy czym na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do informowania kuratora o przebiegu okresu próby.

3/ na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego E. W. obowiązek zapłaty na rzecz pokrzywdzonego - Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Ł. kwoty 9.457,20 złotych tytułem naprawienia wyrządzonej szkody.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją obrońca oskarżonego.

Na mocy wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 lutego 2019 r., w sprawie o sygn. akt VIII Ka (...), **zaskarżony wyrok został zmieniony w ten sposób, iż uchylono rozstrzygnięcie dotyczące nałożenia na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody, a w pozostałym zakresie wyrok utrzymano w mocy.**

Od powyższego wyroku wniósł kasację obrońca oskarżonego, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1/ obrazę art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. poprzez pozbawienie skazanego prawa do prawidłowej obrony;

2/ obrazę art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. poprzez ich rażąco błędne zastosowanie;

3/ obrazę art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. poprzez ich rażąco błędne zastosowanie.

Formułując powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w B. i uniewinnienie skazanego od przypisanych czynów.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w S. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W przedmiotowej sprawie zaszła potrzeba rozpoznania z urzędu przez Sąd Najwyższy kwestii dopuszczalności wniesionej kasacji. Zarządzeniem Przewodniczącego VIII Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w B. z dnia 24 kwietnia 2019 r., sygn. akt WKK [...], kasacja została przyjęta na

podstawie art. 530 § 1 k.p.k., jako odpowiadająca warunkom formalnym (k. 714). Wpłynęła ona do Sądu Najwyższego w dniu 19 sierpnia 2019 r. Należy stwierdzić, że kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego E.W. jest niedopuszczalna z mocy ustawy i jako wadliwie przyjęta musiała zostać pozostawiona bez rozpoznania.

Zgodnie z przepisem art. 519 k.p.k., kasacja przysługuje tylko od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie. Jednocześnie przepis art. 523 § 2 k.p.k. określa przedmiotowe ograniczenia i wskazuje kategorie spraw, w których kasacja może być wniesiona przez strony. Stanowi, że kasację na korzyść oskarżonego można wnieść jedynie w razie skazania za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. A zatem *a contrario*, dyspozycją tego przepisu nie są objęte przypadki prawomocnego skazania, jeżeli takiemu skazaniu nie towarzyszy jednocześnie prawomocne orzeczenie o wymierzeniu kary bezwzględnej pozbawienia wolności. Zgodnie z art. 523 § 4 ust. 1 i 2 k.p.k., ograniczenie to nie dotyczy kasacji wniesionej z powodu uchybień określonych w art. 439 k.p.k. lub przez tzw. podmiot szczególny wymieniony w art. 521 k.p.k.

W niniejszej sprawie Sąd I instancji wykonanie kary łącznej w wymiarze 8 miesięcy pozbawienia wolności w pkt III wyroku na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres próby wynoszący 2 lata, zaś Sąd odwoławczy w tym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy. Pomimo podniesienia w zarzutach kasacyjnych wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. do takiego uchybienia nie doszło w niniejszej sprawie. W rezultacie, kasacja nie mogła być rozpoznana w zakresie podniesionych w niej zarzutów dotyczących pozostałych naruszeń prawa.

W zarzucie kasacyjnym skarżący podnosi obrazę art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. poprzez pozbawienie skazanego prawa do prawidłowej obrony, jednak w żaden sposób tego zarzutu nie uzasadnia. Z analizy akt sprawy, w zakresie obowiązkowej dla każdego sądu odwoławczego i kasacyjnego kontroli uchybień badanych z mocy

prawa, wynika, że do takiego uchybienia, które musiałoby skutkować uchyleniem orzeczenia Sądu odwoławczego, nie doszło.

Zgodnie z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia, sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli sprawę rozpoznano podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa. W niniejszej sprawie, chociaż skazany uporczywie nie stawiał się na kolejne terminy rozprawy (zarówno głównej, jak i apelacyjnej), nie doszło do naruszenia art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. Wezwanie na każdą rozprawę zostało skazanemu doręczone skutecznie – z uwagi na wysiłki Sądu, by do tego doprowadzić – pomimo bezskuteczności prób doręczenia zawiadomienia za pośrednictwem poczty (k. 358) oraz telefonicznie (k. 348). Na rozprawę w dniu 10 stycznia 2018 r. o godz. 12.00 (protokół rozprawy na k. 415), zawiadomienie doręczono za pośrednictwem Policji (k. 373). Na podstawie art. 374 § 1 k.p.k. Sąd postanowił prowadzić postępowanie bez udziału oskarżonego, albowiem będąc zawiadomionym o terminie rozprawy oskarżony nie stawiał się bez usprawiedliwienia, zaś jego obecność nie była konieczna. Jednocześnie wniosek złożony w dniu 15 stycznia 2018 r. przez skazanego (k. 418) dowodzi, iż rzeczywiście wiedział on o terminie tej rozprawy. Na rozprawę główną w dniu 16 maja 2018 r. wezwanie także zostało doręczone skutecznie (k. 516). Również i w tym przypadku pisma skazanego składane do akt sprawy dowodzą, że i o tym terminie miał wiedzę. W tej sytuacji brak podstaw by twierdzić, iż naruszono art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k., tym bardziej, że w niniejszej sprawie obecność oskarżonego nie była obowiązkowa – ten przepis odnosi się do sytuacji, w których ustawa przewiduje obowiązkowy udział oskarżonego w czynności procesowej. W wyniku nowelizacji z 27 września 2013 r. przesłanka ta straciła na znaczeniu wobec wprowadzenia zasady, że udział oskarżonego w rozprawie nie jest obowiązkowy (art. 374 § 1 k.p.k.). W wypadku rozpoznania sprawy na rozprawie głównej w postępowaniu zwyczajnym udział oskarżonego jest obowiązkowy z mocy ustawy tylko w sprawach o zbrodnie i tylko podczas czynności otwarcia przewodu sądowego oraz przesłuchania oskarżonego (art. 374 § 1a k.p.k.). Natomiast w sprawach o występki, a także w sprawach o zbrodnie po dokonaniu czynności, o

których mowa w art. 385 i 386 k.p.k., tylko przewodniczący lub sąd mogą uznać taki udział za obowiązkowy (art. 374 § 1 k.p.k.). W tych tylko przypadkach może zaistnieć komentowana bezwzględna przyczyna odwoławcza, gdy sąd rozpoznał sprawę podczas nieobecności oskarżonego – jednak taki przypadek również nie miał miejsca w niniejszej sprawie. Również na rozprawę apelacyjną skazany został prawidłowo wezwany (k. 634). Jednocześnie na każdy z jej terminów stawiał się co najmniej jeden obrońca skazanego.

Jak już podniesiono wcześniej, w uzasadnieniu kasacji brak bliższych informacji co do tego, jakie okoliczności skarżący uznał za wskazujące na naruszenie wymienionego przepisu, tak więc nie sposób bliżej się do tego zagadnienia odnieść. Zaś w sytuacji, gdy nie doszło do naruszenia art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. (ani innego przypadku wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej), nie było możliwe rozpoznanie pozostałych zarzutów kasacji w sytuacji, gdy wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Zgodnie z przepisem art. 530 § 2 k.p.k., prezes sądu odwoławczego, do którego wniesiono kasację, powinien odmówić jej przyjęcia m.in. wówczas, gdy jest niedopuszczalna z mocy ustawy (art. 429 § 1 k.p.k.) albo gdy kasację oparto na innych powodach niż wskazane w art. 523 § 1 k.p.k. Z kolei na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy pozostawia bez rozpoznania przyjętą kasację, jeżeli nie odpowiada ona kryteriom z art. 530 § 2 k.p.k.

Ponieważ w przedmiotowej sprawie kasacja obrońcy skazanego E.W. została wadliwie przyjęta, pomimo tego, że była niedopuszczalna z mocy ustawy, należało rozstrzygnąć w trybie art. 531 § 1 k.p.k. o jej pozostawieniu bez rozpoznania.